

Књига која се стално
изнова чини!

Laguna

Енциклопедија
за
малешане

Море

САДРЖАЈ

МОРА НА ЗЕМЉИ 7

СВУДА МОРА И ОКЕАНИ	8
МОРСКА ВОДА	10
ИЗДИЗАЊЕ И СПУШТАЊЕ ВОДЕ:	
ПЛИМА И ОСЕКА	12
ЈАОЈ, СВЕ СЕ ЉУЉА!	14
ИЗМЕЂУ КОПНА И МОРА: ОБАЛА	16
НИВО МОРА РАСТЕ	18

НА МОРСКОМ ДНУ 21

ПОТПУНО РАВНО ДНО?	22
СВЕ ДУБЉЕ И ДУБЉЕ	24
ОЛУПИНЕ БРОДОВА	26
МАШИНЕ ЗА ПОДВОДНА ИСТРАЖИВАЊА	28
РОЊЕЊЕ	30

НА МОРСКОЈ ОБАЛИ 33

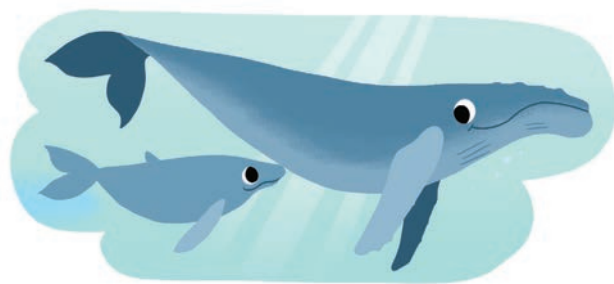
ПЛАЖА	34
ЛЕТО НА ПЛАЖИ	36
ПЉУС, ПРАВО У МОРЕ!	38
ВОДЕНИ СПОРТОВИ	40
КО ЖИВИ У ПЕСКУ	
И МЕЂУ СТЕНАМА?	42
КРАБЕ И ДРУГИ РАКОВИ	44
МОРСКЕ ПТИЦЕ	46

МОРСКЕ ЖИВОТИЊЕ 49

ЖИВОТ ЈЕ ПОЧЕО У МОРУ	50
РИБЕ	52
МОРСКИ СИСАРИ	54
ТОПЛО-ХЛАДНО	56
КО КОГА ЈЕДЕ?	58
НАЈОПАСНИЈИ ЛОВЦИ	60
ПУТНИЦИ	62
РАЗНОРАЗНИ ТРИКОВИ	64
ПРИЧЕ О МЛАДУНЦИМА	66

ПЛОВИДБА МОРЕМ 69

У ОСВАЈАЊЕ СВЕТА!	70
БРОДОВИ ДАНАС	72
НА ПАЛУБИ ТРАЈЕКТА	74
МОРСКЕ ТРКЕ	76

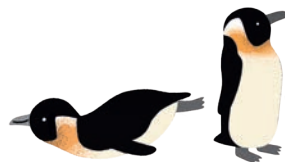

ШТА НАМ МОРЕ ДАЈЕ 79

МОРСКИ РИБОЛОВ	80
ШТА ПЕЦАМО И ЧИМЕ?	82
МОРСКИ УЗГАЈИВАЧИ	84
БЕРБА МОСКЕ СОЛИ	86
ЈОШ НЕКИ МОСКЕ ДАРОВИ	88
ШТА МИ ДАЈЕМО МОРУ	90

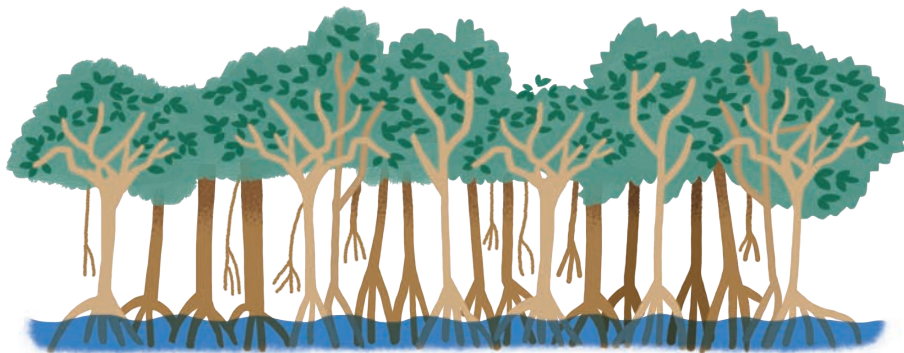

ИНДЕКС 92

МОРА НА ЗЕМЉИ

СВУДА МОРА И ОКЕАНИ

Планету Земљу називамо још и „плавом планетом“: прекривају је мора, океани и небо плаве боје!

Гренландски кит

АРКТИЧКИ ОКЕАН

Тихи океан није само највећи светски океан већ је и најдубљи!

ТИХИ ОКЕАН
(ПАЦИФИК)

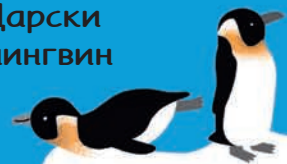
Морска игуана

Каријско море

АТЛАНТСКИ ОКЕАН

Царски пингвин

Пронађи рибе на карти:

Туна

Сардине

Фугу риба

Риба клоун

Лиснати морски коњиц

Забави се!

Балтичко море
Северно море

Берингово море

Мора има више него океана,
али су ипак мања и глића.

Црно море

Каспијско језеро

Средоземно
(Медијеранско)
море

Источно кинеско море

Црвено море

Дугонг

ИНДИЈСКИ ОКЕАН

Северни ледени и Јужни океан су веома хладни јер се налазе на половима. Њихова вода се леди и тако настаје **санта леда**.

ЈУЖНИ ОКЕАН

МОРСКА ВОДА

Морска вода је драгоценa! Захваљујући њој настају облаци на небу. Они доносе кишу. Добро, али како?

1. Сунце загрева морску воду.

2. Вода се претвара у водену пару, невидљиви гас који се диже у небо.

3. Водена пара се претвара у капљице воде које формирају **облак**.

4. Од капљица се формирају капи кише које падају из облака, заливају земљу...

5. ... и помажу биљкама да расту.

Море може бити плаво, зелено, сиво... Ако је зелено, то значи да у њему има много **микроскопских алги**.

Морска вода је **слана**, пробај је. Со из воде оставља беле трагове на кожи.

САМИ ПОЧЕЦИ ЖИВОТА НА ЗЕМЉИ

Много је вруће. **Вулкани** избацују **магму** и **водену пару**.

Потом се хладе. Водена пара постаје течна. **Пада** јака киша.

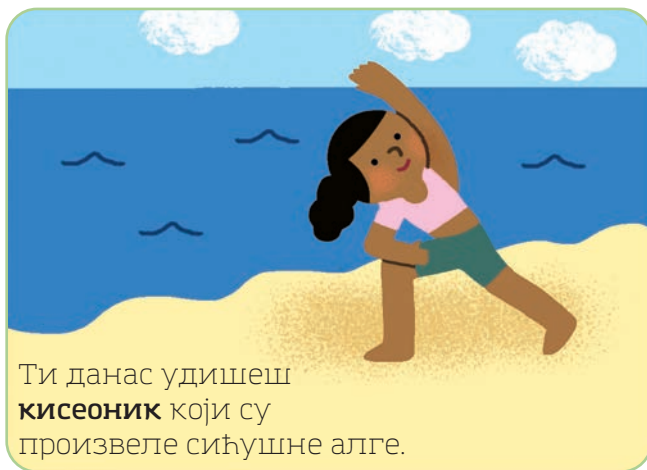
Вода пуни рупе и удубљења: настају **први океани**.

Вода спира **се** са вулканских стена: море постаје слано.

Живот је почео у мору: најпре се појављују микроби који ће производити кисеоник.

Ти данас удишеш **кисеоник** који су произвеле сићушне алге.

ИЗДИЗАЊЕ И СПУШТАЊЕ ВОДЕ: ПЛИМА И ОСЕКА

Вода у морима се издиже (плима) и спушта (осека) два пута дневно.

Када је **осека велика**, потребно нам је много више времена да стигнемо до обале.

Током осеке, вода на острву **Мон Сен Мишел** се повлачи, а острво остаје окружено песком, невероватан приказ!

Плима и осека нису високе у морима попут **Средоземног**.

Риболовци су искористили велике осеке да прикупе шкољке скривене у песку.

Плима и осека настају и на ушћу великих **река** које се уливају у мора.

Календар плиме и осеке показује кретање нивоа воде у морима, па тако знамо какав ће ниво воде бити.

ЈАОЈ, СВЕ СЕ ЛЈУЉА!

Понекад је морска површина равна, па кажемо да је море мирно, а некад море постане немирно због великих олујних таласа.

Дрвеће се повило због ветра.

Таласи одваљују делове стена и праве таласне поткапине и летице.

Ветар на воденој површини ствара таласе. Што је ветар снажнији, то су таласи већи.

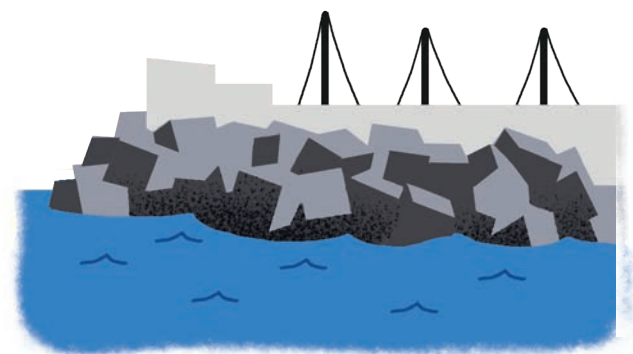
Морска пена

Сурферова даска се усеца у таласе. Јахање на таласу је најбоља ствар у сурфовању.

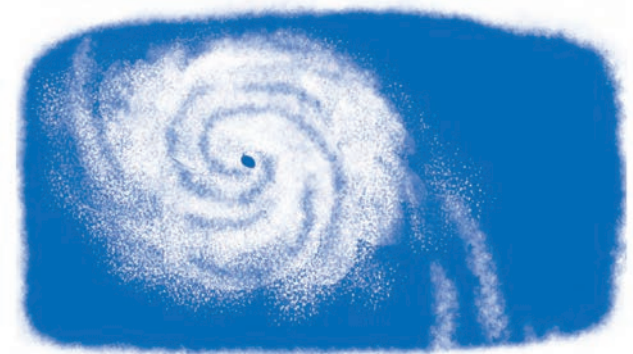
Морско таласање изазивају таласи који расту или се смањују. Они понекад изазивају морску болест.

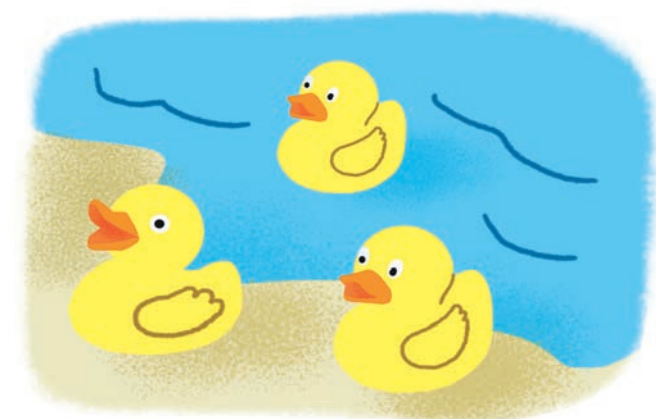
У мору круже **хладне** или **топле воде**: **морске струје**, које створења попут медуза користе за кретање.

Докови и **лукобрани** штите луке од олујних таласа.

Ваздушни вртлог који понекад настаје изнад топлијих мора назива се **ураган**.

Гумене паткице пале су са брода. Ношене **струјама**, пронашли смо их на плажама широм света.

Земљотрес настаје испод површине мора и тако настаје огроман талас **цунами** који преплављује обалу.

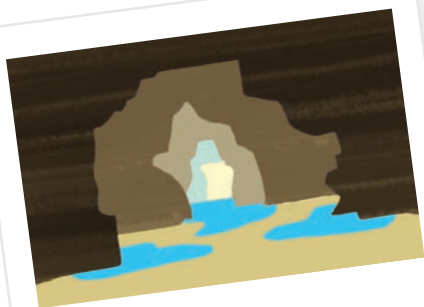

Овај вртлог се креће ка обали и изазива **поплаве**, кишу и јаке ветрове.

ИЗМЕЂУ КОПНА И МОРА: ОБАЛА

Дивље или насељено, хладно или топло, морско приобаље је живописан пејзаж.

Литице масивних сћена на
илажи Капедрала у Шпанији
обликовали су морски шаласи.

Фјордови у Норвешкој су
сћрме пошћољене долине у
облику слова „У“.

Пролаз дивова у Ирској чине
сћојени **сћубови** настали
вулканском еруцијом.

Њујорк у Сједињеним Америчким
Државама је **ѓрад** на обали
Аћланћској океана.

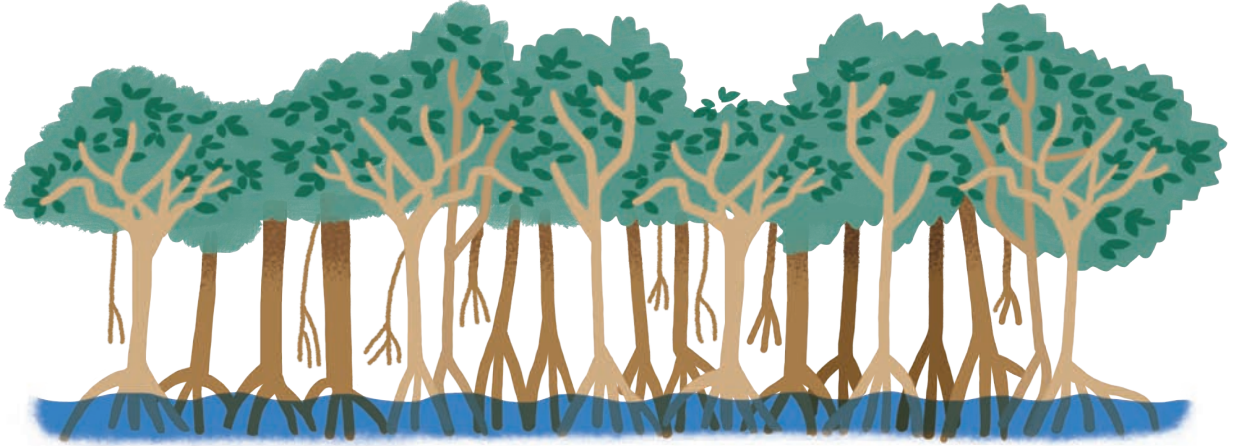

У насељеним деловима
Гренланда на морској
површини илућају делови леда.

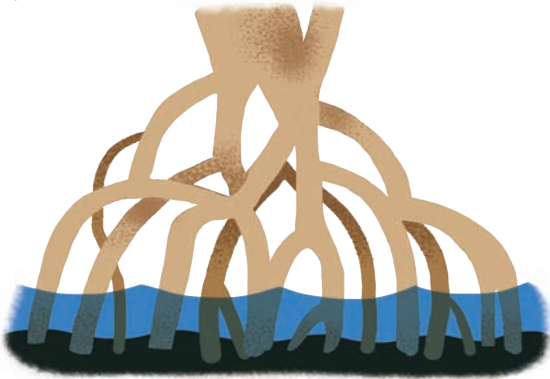

Залив Сен Назер је месћо где
се река улива у море.

Шуме мангрова

Ове **шуме** расту у тропским крајевима, на **обалама** где се мешају слатка и слана вода.

Шуме чине стабла **мангрова** са дугачким корењем које вири из воде и тако узима кисеоник из ваздуха.

Краба фидлер се укопава у муљ.

Скокуница, риба мангрових шума, дише изван воде и креће се помоћу грудних пераја.

Ламантини се хране мангровим младинама на дну воде.